МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Податкове консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами»

Здобувач вищої освіти II курсу,
групи ОМПз-23-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування» — Меленська Наталія Володимирівна
(підпис)

Науковий керівник — Мискіна Оксана Олександрівна, к.е.н., доцент
(підпис)

Керівник освітньо-професійної програми — Ізмайлов Ярослав Олексійович, д.е.н., професор
електронний підпис
(підпис)

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків,
протокол від «24» 01 2025 № 9

Завідувач кафедри адміністрування податків — Іванишина О.С., к.е.н., доцент
(підпис)

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 9 20.01.2025
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту, на доопрацювання 26.12.2024
(дата) (підпис)

Результат захисту 60/Д/3 06.02.2025
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: (підпис) Л.М. Кашпур
(ініціали, прізвище)

Члени комісії: електронний підпис (підпис) Я.О. Ізмайлов
(ініціали, прізвище)

(підпис) О.С. Іванишина
(ініціали, прізвище)

(підпис) Т.В. Тучак
(ініціали, прізвище)

Секретар комісії: М.В. Яруш

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	15		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	6		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		
4. Рецензент	від 0 до 5	3		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	28		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	6		Кашпур Л.М.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	18		Ізмайлов Я.О. електронний підпис Іванишина О.С.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	5		Тучак Т.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	32		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	60		Яруш М.В.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
60	D	3 (задовільно)	06.02.2025	Кашпур Л.М. Ізмайлов Я.О. електронний підпис Іванишина О.С. Тучак Т.В. Яруш М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____ Іванишина О.С.
«22» 12 2023

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти
Меленська Наталія Володимирівна

1. **Тема кваліфікаційної роботи**: «Податкове консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами»

2. Затверджена наказом ректора від 20.12.2023 № 1700, з внесенням змін наказом від 10.10.2024 № 1517.

3. **Строк здачі закінченої роботи** – 23.12.2024

4. Цільова установка

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних аспектів та практичних аспектів податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є податкове консультування як вид професійної діяльності, спрямований на надання клієнтам кваліфікованої допомоги у вирішенні питань, пов'язаних з погашенням, оскарженням та обліком грошових зобов'язань, що виникають у процесі податкових відносин.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних положень, нормативно-правових актів, наукових розробок та практичних рекомендацій, які стосуються податкового консультування в контексті погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

5. Перелік графічного матеріалу – 5 таблиць, 1 рисунок.

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГА
ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТ
ОРГАНОМ

1.1 Сутність грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, як об'єкта под
консультування

1.2 Теоретико-організаційні засади податкового консультування з погашення, оскарж
обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАР
ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ

2.1. Діагностика нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з пог
оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

2.2. Практика податкового консультування з погашення, оскарження та обліку г
зобов'язань, нарахованих податковими органами

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАН
ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХО
ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ

3.1 Зарубіжний досвід податкового консультування з погашення, оскарження та обліку г
зобов'язань, нарахованих податковими органами

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Фак
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи та написання заяви на її затвердження	11.11.23	11.
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання кваліфікаційної роботи	22.12.23	22.
3.	Узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	01.03.24	01.
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.24	20.
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	02.09.24	02.
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	25.11.24	25.
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.12.24	23.
8.	Отримання відгуку наукового керівника	26.12.24	26.
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	08-09.01.25	08-0
10.	Отримання зовнішньої рецензії	15.01.25	15.
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	17.01.25	17.
12.	Попередній захист роботи	20-21.01.25	20-2
13.	Захист дипломної роботи	05-06.02.25	05-0

Дата видачі завдання «__22__» _грудня_ 2023

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ Мискіна О.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

9. Керівник освітньо-професійної програми електронний підпис Ізмайлов Я.О.
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Меленська Н.

АНОТАЦІЯ

«Податкове консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами»

Мета роботи – є дослідження теоретичних аспектів та практичних аспектів податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Завданнями роботи *є:*

- Охарактеризувати сутність грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, як об'єкта податкового консультування ;
- Визначити теоретико-організаційні засади податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами;
- Провести діагностику нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами;
- Дослідити практику податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами .
- Охарактеризувати зарубіжну практику податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами .

Предметом дослідження комплекс теоретичних положень, нормативно-правових актів, наукових розробок та практичних рекомендацій, які стосуються податкового консультування в контексті погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Об'єктом дослідження податкове консультування як вид професійної діяльності, спрямований на надання клієнтам кваліфікованої допомоги у вирішенні питань, пов'язаних з погашенням, оскарженням та обліком грошових зобов'язань, що виникають у процесі податкових відносин.

За результатами дослідження сформульовані рекомендації щодо розвитку ринку консультаційних послуг України в контексті податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Одержані результати можуть бути використані для:

- уніфікації практики застосування податкового законодавства та підвищенню ефективності роботи податкових органів.
- надання додаткових знання та інструменти для надання якісних консультацій клієнтам.
- збагачення теоретичні знання у сфері податкового права та практики.

Дипломна робота містить 53 сторінки, 5 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел з 20 найменувань.

Ключові слова: податковий борг, податкове зобов'язання, контролюючі органи, податкове консультування.

Рік виконання дипломної роботи *– 2024.*

Рік захисту роботи – 2025.

ABSTRACT

"Tax consulting on repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities"

The purpose of the work is to study the theoretical aspects and practical aspects of tax consulting on the repayment, appeal and accounting of monetary liabilities charged by tax authorities.The objectives of the work are:

- To characterize the essence of monetary obligations accrued by tax authorities as an object of tax consulting;

- To determine the theoretical and organizational principles of tax consulting on repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities;

- To conduct a diagnosis of the regulatory and methodological support of tax consulting on repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities;

- To study the practice of tax consulting on repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities.

- To characterize the foreign practice of tax consulting on the repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities.

The subject of the study is a set of theoretical provisions, regulatory legal acts, scientific developments and practical recommendations relating to tax consulting in the context of repayment, appeal and accounting of monetary obligations accrued by tax authorities.

The object of the study is tax consulting as a type of professional activity aimed at providing clients with qualified assistance in resolving issues related to the repayment, appeal and accounting of monetary obligations arising in the process of tax relations.

Based on the results of the study, conclusions are formulated.

The results obtained can be used for:

- unification of the practice of applying tax legislation and increasing the efficiency of the work of tax authorities.

- providing additional knowledge and tools for providing quality advice to clients.

- enriching theoretical knowledge in the field of tax law and practice.

The thesis contains 53 pages, 5 tables, 1 figure, a list of sources used from 20 items.

Keywords: tax debt, tax liability, regulatory authorities, tax consulting.

Year of completion of the thesis – 2024.

Year of defense of the thesis – 2025.

Зміст

ВСТУП……...3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ ……6
1.1 Сутність грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, як об'єкта податкового консультування……6
1.2 Теоретико-організаційні засади податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами……11
Висновки до першого розділу ……..22
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ 24
2.1. Діагностика нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами 24
2.2. Практика податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами ……28
Висновки до другого розділу……..33
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ ……34
3.1 Зарубіжний досвід податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами……..……34
3.2 Напрями підвищення ефективності податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами ……21
Висновки до третього розділу ……...…43
ВИСНОВКИ……..…45
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….....49
ДОДАТКИ…… ..…..……..……51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Проблема податкового консультування, зокрема, в контексті погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, є надзвичайно актуальною в сучасному бізнес-середовищі. Постійні зміни в податковому законодавстві, ускладнення податкових відносин, зростання податкового навантаження та посилення контролю з боку податкових органів створюють необхідність у професійному податковому супроводі. Податкові органи активно проводять перевірки, що може призвести до виявлення помилок у податковій звітності та нарахування додаткових податкових зобов'язань. Несвоєчасна або неповна сплата податків тягне за собою значні штрафні санкції, що може негативно вплинути на фінансовий стан підприємства. Тому важливо знати свої права та вміти оскаржити рішення податкових органів. Кожне підприємство зацікавлене в мінімалізації податкового навантаження.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Проблема податкового консультування досить широко висвітлюється в спеціальній літературі. Існує значна кількість монографій, підручників, статей у фахових журналах, присвячених різним аспектам податкового консультування. Однак, глибина розробки окремих питань може відрізнятися.

. Мета роботи - є дослідження теоретичних аспектів та практичних аспектів податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами.

Для досягнення цієї мети в процесі дослідження ставилися такі основні завдання:

- Охарактеризувати сутність грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами, як об’єкта податкового консультування ;

- Визначити теоретико-організаційні засади податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами;

- Провести діагностику нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами;

- Дослідити практику податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами **.**

- Охарактеризувати зарубіжну практику податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами **.**

Об'єкт дослідження: податкове консультування як вид професійної діяльності, спрямований на надання клієнтам кваліфікованої допомоги у вирішенні питань, пов'язаних з погашенням, оскарженням та обліком грошових зобов'язань, що виникають у процесі податкових відносин.

Предмет дослідження: комплекс теоретичних положень, нормативно-правових актів, наукових розробок та практичних рекомендацій, які стосуються податкового консультування в контексті погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Методи дослідження. Абстрактнологічний, індукції та дедукції, аналізу і синтезу, аналогії й теоретичного моделювання; комплексний, спостереження, порівняння, емпіричного опису та узагальнення.

***Структура дипломної роботи*:** робота виконана на 43 сторінок, містить вступ, 3 розділи, висновки до розділів, загальні висновки, перелік використаних джерел з 20 найменувань і додатків, 5 таблиць, 1 рисунок .

У вступі визначено: актуальність, об’єкт, предмет, мету, завдання, методи аналізу, інформаційну базу та структуру дипломної роботи.

Результати дослідження матимуть практичне значення, зокрема задля надання інформації та рекомендацій щодо розвитку ринку консультаційних послуг України в контексті податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ

1.1 Сутність грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, як об'єкта податкового консультування

Грошове зобов'язання – це зобов'язання по сплаті певної грошової суми, яке повинно припинятися шляхом його належного виконання[2].

Грошові зобов'язання, нараховані податковими органами, є ключовим об'єктом податкового консультування, оскільки вони відображають взаємозобов'язання між платниками податків та державою в частині сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Розуміння сутності цього явища допомагає податковим консультантам надавати професійну підтримку клієнтам у питаннях виконання податкових обов'язків, захисту прав і оптимізації процесів.

Глибоке знання податкового законодавства, вміння працювати з документацією та досвід оскарження рішень контролюючих органів роблять податкових консультантів незамінними для суб'єктів господарювання, які стикаються із викликами в податковій сфері.

Відповідно до статті 36 податкового кодексу України, податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені податковим кодексом України, законами з питань митної справи.

Податковий обов'язок виникає у платника за кожним податком та збором.

Виконання податкового обов'язку може здійснюватися платником податків самостійно або за допомогою свого представника чи податкового агента.

Податковий обов'язок є безумовним і першочерговим стосовно інших неподаткових обов'язків платника податків, крім випадків, передбачених законом.

Відповідальність за невиконання або неналежне виконання податкового обов'язку несе платник податків, крім випадків, визначених податковим кодексом України або законами з питань митної справи.

Відповідно до статті 37 податкового кодексу України підстави для виникнення, зміни і припинення податкового обов'язку, порядок і умови його виконання встановлюються податковим кодексом України або законами з питань митної справи.

Податковий обов'язок виникає у платника податку з моменту настання обставин, з якими податковий кодекс України та закони з питань митної справи пов'язує сплату ним податку.

Підставами для припинення податкового обов'язку, крім його виконання, є:

- ліквідація юридичної особи;
- смерть фізичної особи, визнання її недієздатною або безвісно відсутньою;
- втрата особою ознак платника податку, які визначені податковим кодексом України;
- скасування податкового обов'язку у передбачений законодавством спосіб[4].

Відповідно до п.п. 16.1.4. п. 16.1 ст.16 податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями платник податків зобов’язаний сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених податковим кодексом України та законами з питань митної справи[1].

Згідно зі статті 38 податкового кодексу України виконанням податкового обов'язку визнається сплата в повному обсязі платником відповідних сум податкових зобов'язань у встановлений податковим законодавством строк.

Податковий обов’язок виникає у платника податку з яким кореспондує обов’язок контролюючого органу проконтролювати порядок виконання такого податкового обов’язку. Платник податків та контролюючий орган є суб’єктами таких правовідносин, разом з цим, у встановлені законом випадках податковий

обов’язок платника податку виконують інші суб’єкти, а саме – податкові агенти, представники платника податку, які є учасниками цих правовідносин[2, с.14]

Першою стадією реалізації податкового зобов’язання є стадія добровільного виконання податкового обов’язку. Процесуальна підстава є подання платником податку податкової декларації, в якій він зазначає розмір об’єкта (бази оподаткування), і розраховану на цій підставі суму податку, або ж вручення платникові податкового повідомлення із сумою податкового зобов’язання, визначеною контролюючим органом. Саме із цими подіями закон пов’язує початок перебігу строку для добровільного погашення податкового зобов’язання[2, с.15].

Обчислення податку являє собою сукупність дій платника податків (податкового агента) або податкового органу з визначення суми податку, що підлягає сплаті до бюджетів або цільових фондів.

Законодавством України передбачено випадки, при яких визначення податкових зобов’язань у процесі адміністрування податків здійснюють працівники податкових органів, а саме: у випадку неподання платником податків у встановлені строки податкової декларації; якщо дані документальних перевірок свідчать про заниження або завищення суми податкових зобов’язань платника податків; у випадку виявлення внаслідок проведення камеральної перевірки арифметичних або методологічних помилок у поданій податковій декларації; якщо нарахування податку відповідно до законодавства покладається на податковий орган[3, с.67].

Відповідальність за невиконання або неналежне виконання податкового обов’язку несе платник податків, крім випадків, визначених податковим кодексом України або законами з питань митної справи (п. 36.5 ст. 36 податкового кодексу України)[1].

Виконанням податкового обов’язку визнається сплата в повному обсязі платником відповідних сум податкових зобов’язань у встановлений податковим законодавством строк (п. 38.1 ст. 38 податкового кодексу України)[1].

Сплата податку та збору здійснюється платником податку безпосередньо, а у випадках, передбачених податковим законодавством, – податковим агентом, або представником платника податку (п. 38.2 ст. 38 податкового кодексу України).

Відповідно до статті 19 податкового кодексу України платник податків веде справи, пов'язані зі сплатою податків, особисто або через свого представника. Особиста участь платника податків в податкових відносинах не позбавляє його права мати свого представника, як і участь податкового представника не позбавляє платника податків права на особисту участь у таких відносинах.

Представниками платника податків визнаються особи, які можуть здійснювати представництво його законних інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, на підставі закону або довіреності. Довіреність, видана платником податків - фізичною особою на представництво його інтересів та ведення справ, пов'язаних із сплатою податків, має бути засвідчена відповідно до чинного законодавства.

Представник платника податків користується правами, встановленими податковим кодексом для платників податків.

Крім цього, згідно з п. 87.7 ст. 87 податкового кодексу України, забороняється будь-яка уступка грошового зобов'язання або податкового боргу платника податків третім особам. Положення п. 87.7 ст. 87 податкового кодексу України не поширюються на випадки, коли гарантами повного та своєчасного погашення грошових зобов'язань платника податків є інші особи, якщо таке право передбачено податковим кодексом України.

Отже, грошові зобов'язання, нараховані податковими органами, є одним з ключових об'єктів податкового консультування. Це суми коштів, які платник податків зобов'язаний сплатити до державного бюджету відповідно до чинного податкового законодавства. Вони виникають в результаті податкових перевірок, самостійних розрахунків платника або інших процедур контролю.

Грошові зобов’язання, нараховані податковими органами, є центральним елементом взаємодії платників податків з державою. Вони виступають результатом податкових розрахунків та відображають суму коштів, яку платник повинен сплатити до бюджету. Саме тому ці зобов’язання стають ключовим об’єктом податкового консультування.

1.2. Теоретико-організаційні засади податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

Податкове консультування – це комплекс послуг, що надаються фахівцями з податкового права для допомоги фізичним та юридичним особам у розв'язанні питань, пов'язаних із податками та іншими обов'язковими платежами. Особливо актуальним є консультування з питань погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами.

Основні напрямки податкового консультування:

- Погашення грошових зобов'язань: розробка стратегії погашення податкового боргу, перевірка обґрунтованості нарахованих сум, переговори з податковими органами щодо реструктуризації боргу, застосування процедури банкрутства (у разі необхідності);

- Оскарження податкових повідомлень-рішень: аналіз обґрунтованості рішення податкового органу, підготовка та подання апеляційної скарги, представництво інтересів клієнта в суді;

- Ведення податкового обліку: розробка та впровадження ефективної системи податкового обліку, контроль за правильністю нарахування та сплати податків, підготовка податкової звітності.

- Податкова оптимізація: аналіз податкової системи підприємства, розробка рекомендацій щодо зниження податкового навантаження, застосування податкових пільг та преференцій.

Важливим моментом в процесі податкового консультування є грошові зобов'язання.

Грошове зобов'язання платника податків - сума, яку платник податків повинен сплатити до бюджету як санкція, накладена на платника податків через порушення платником податків вимог законодавства про податки та інших законів.

Грошове зобов'язання платника податків, не сплачене в строк та/або у не в повному обсязі набуває ознак податкового боргу. Безумовно, до податкового

боргу може бути віднесено не будь яке невчасно і в не в повному обсязі сплачене грошове зобов'язання, а тільки узгоджене.

Податковим кодексом України визначено підстави, за умови настання яких грошове зобов'язання платника податків набуває ознак узгодженого грошового зобов'язання [1]. Так, грошове зобов'язання визнається узгодженим у разі самостійного визначення платником суми грошового зобов'язання та у разі згоди платника податків з сумою податкового зобов'язання нарахованого контролюючим органом.

Зокрема, ознак узгодженого грошове зобов'язання платника податків набуває у разі: самостійного визначення платником податків сум податку у податковій декларації, а у разі несплати зазначеної суми з дня, що настає за останнім днем граничного строку сплати відповідного податку, збору таке зобов'язання набуває ознак податкового боргу. Для сплати зазначеного зобов'язання платнику податків надається, як правило, 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації (декларацийний спосіб сплати податку). Безперечно, що ознаки узгодженого набуває грошове зобов'язання платника податків, визначене ним в уточнюючому розрахунку, простому податковому векселі. Самостійно визначеним, отже узгодженим, грошове зобов'язання буде і у разі звернення платника податків до податкового органу щодо відстрочення, розстрочення суми грошового зобов'язання з податку, збору (з дня звернення). Сплата такого грошового зобов'язання відбувається відповідно до умов договору. Однією із особливостей самостійно визначеного узгодженого грошового зобов'язання є те, що воно не може бути оскаржене.

Грошове зобов'язання зі сплати податку набуває ознак узгодженого, також у випадку, якщо платник податків не оскаржує у визначені законодавством строки суму податкових зобов'язань, нарахованих йому контролюючим органом. Зазначеній класифікаційній ознаці відповідає декілька норм податкового кодексу України.

По-перше, у разі реалізації податковим органом своїх повноважень щодо нарахувань сум податкових зобов'язань платника податків з причин не пов'язаних з порушенням податкового законодавства в межах норм пп. 54.3.3 п. 54.3 ст. 54 податкового кодексу України. Принагідно слід зазначити, що строк сплати податкового зобов'язання, визначеного податковим органом з причин не пов'язаних з порушенням податкового законодавства відрізняється від строку спати самостійно визначеної суми грошового зобов'язання платником податків. Такий платник податків, згідно з п. 57.2 ст. 57 податкового кодексу України, зобов'язаний сплатити нараховану суму податкового зобов'язання у строки, визначені податковим кодексом України та у ст. 297 Митного кодексу, а якщо такі строки не визначено, – протягом 30 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення про таке нарахування. Зокрема, податкові органи є відповідальними за нарахування грошового зобов'язання фізичним особам плати за землю, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та транспортного податку [5]. Таке податкове зобов'язання сплачується платником податку протягом 60 календарних днів з дня вручення (надіслання) податкового повідомлення-рішення. Податкові органи також мають право здійснити нарахування авансових внесків для платників єдиного податку першої і другої груп на підставі їх заяви, який зазначені суб'єкти повинні сплатити не пізніше 20 числа поточного місяця [5]. Також, вони мають право здійснити сплату єдиного податку за весь податковий звітний період (квартал, рік), але не більше як до кінця поточного року.

По-друге, грошове зобов'язання набуває ознак узгодженого у випадку нарахування сум грошових зобов'язань платникові податку у зв'язку з порушенням приписів законодавства на підставі норм пп. 54.3.1-54.3.6 п. 54.3 ст. 54 податкового кодексу України. В такому випадку, платник податків зобов'язаний сплатити суму нарахованого грошового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення (за виключенням випадків, якщо платник податків розпочинає протягом

цього строку процедуру адміністративного або судового оскарження), або за днем такого узгодження [5].

По-третє у платника податків може вникнути обов'язок щодо сплати грошового зобов'язання на підставі відповідного документа іноземної держави, виданого її компетентним органом у сфері контролю справляння податків. Правові засади застосування міжнародних договорів та погашення податкового боргу за запитами компетентних органів іноземних держав визначені у Главі 10 податкового кодексу України. Так, згідно з п. 104.2 ст. 104 податкового кодексу України податковий орган протягом 30 днів визначає відповідність документа іноземної держави щодо стягнення суми грошового зобов'язання міжнародним договорам України. І тільки за умови відповідності зазначеного документа міжнародному договору України з такою державою надсилає платникові податків повідомлення в міжнародних правовідносинах. Платнику податків надається право на оскарження шляхом подання скарги компетентному органу іноземної держави через податковий орган України про перегляд такого рішення. На подання скарги платнику податків надано 10 календарних днів. Повідомлення в міжнародних правовідносинах не підлягає оскарженню за процедурою передбаченою ст. 56 податкового кодексу України, отже у платника податків щодо грошового зобов'язання у міжнародних правовідносинах відсутня можливість оскарження в адміністративному та судовому порядку, та звернення до Ради бізнес-омбудсмена. Водночас, для зазначених осіб передбачена можливість подання заяви про розгляд справи за процедурою взаємного узгодження. Процедура взаємного узгодження є способом досудового врегулювання податкового спору, отже має ознаки превентивного засобу захисту прав суб'єктів фінансових правовідносин, оскільки «спрямована на убезпечення порушення прав у майбутньому» та відновлення правопорядку шляхом визначення «діяльності (способу захисту) щодо відновлення порушеного права» [6, с. 179, 181].

Реалізувати право на подання заяви щодо розгляду справи за процедурою взаємного узгодження до компетентного органу (Міністерство фінансів України)

можуть платники податків (резиденти та нерезиденти), якщо таке право передбачено чинним міжнародним договором про уникнення подвійного оподаткування [5]. Про подання такої заяви компетентному органу платник податків повідомляє податковий орган. Заява подається до компетентного органу до початку або після проведення податкової перевірки, у тому числі перевірки з питань дотримання принципу «витягнутої руки». При цьому, якщо заява подається за результатами проведення зазначених перевірок, то її поданню повинна передувати процедура адміністративного оскарження. Мінфіну надається 60 робочих днів на повідомлення платника податків про прийняття рішення щодо розгляду або відмови в розгляді його заяви за процедурою взаємного узгодження. До прийняття рішення компетентним органом (Мінфіном) по справі, рішення податкового органу про визначення сум грошових зобов'язань вважається неузгодженим з питань порушених у такій заяві до дня завершення розгляду заяви (справи) за процедурою взаємного узгодження, або до направлення повідомлення про відмову. Мінфіну надано 5 робочих днів для повідомлення податкового органу про прийняте рішення.

Отже, податковий кодекс України розрізняє узгоджене грошове зобов'язання у міжнародних правовідносинах та узгоджене грошове зобов'язання, які різняться суб'єктним складом правовідносин, процедурами оскарження рішень контролюючих органів, способами досудового захисту врегулювання податкових спорів. Спільним є те, що несплачене грошове зобов'язання набуває ознак податкового боргу, який також поділяється на податковий борг та податковий борг в міжнародних правовідносинах.

Щодо законодавчого визначення податкового боргу, то в податковому кодексі окремо визначено податковий борг та податковий борг в міжнародних правовідносинах та різні механізми щодо його погашення. Зокрема, «податковий борг в міжнародних правовідносинах – грошове зобов'язання з урахуванням штрафних санкцій, пені за їх наявності та витрат, пов'язаних з його стягненням, несплачене в установлений строк, що на підставі відповідного документа

іноземної держави є предметом стягнення, яке може бути звернено відповідно до міжнародного договору України» [1].

«Структурно податковий борг складається з трьох елементів: 1) узгоджене грошове зобов'язання; 2) штрафні санкції; 3) пеня» [7, с. 348]. «Право податкової застави виникає у зв'язку з виникненням податкового боргу як гарантія задоволення державних інтересів коштом заставленого майна» [8, с. 176].

Податкова застава є найпоширенішим тимчасовим способом забезпечення вчасного виконання податкового обов'язку. Правовий режим податкової застави визначено в ст. ст. 87-93, 96-98 податкового кодексу України. Принагідно слід зазначити, що з 01.08.2023, щодо платників податків, які зареєстровані або податкова адреса яких, станом на дату початку тимчасової окупації є тимчасово окуповані Російською Федерацією території України, або яких станом на дату початку бойових дій є території, на яких ведуться активні бойові дії, або яких станом на дату початку можливих бойових дій є території можливих бойових дій – до останнього числа місяця, в якому була завершена тимчасова окупація, або бойові дії, була припинена можливість бойових дій – а у випадку зміни платником податків місцезнаходження на іншу територію України – до дати проведення державної реєстрації зміни місцезнаходження, заходи з погашення податкового боргу, що виник до 22.02.2022 не застосовуються. Щодо фізичних осіб-платників податків, місцем проживання яких є зазначені території – до останнього числа місяця в якому закінчився відповідний юридичний факт, пов'язаний із запровадженням відповідного правового стану [1, п. 69.40 підрозділу 10 Розділу XX].

Податкова застава може бути застосована до майна платника податків. При цьому, «розмір податкової застави виходячи із загальних принципів права повинен відповідати сумі податкового зобов'язання, що забезпечувало б конституційну вимогу справедливості та розмірності. Розмірність як елемент принципу справедливості передбачає встановлення публічно-правового обмеження розпорядження активами платника податків за несплату чи

несвоєчасну сплату податкового зобов'язання та диференціювання такого обмеження залежно від розміру несплати платником податкового боргу» [9].

«Тобто у разі невиконання платником податків обов'язку щодо своєчасної сплати узгодженої суми податкового зобов'язання контролюючий орган з огляду на компетенцію, встановлену нормами податкового кодексу України, здійснює за платника податків і на користь держави заходи щодо погашення податкового боргу такого платника податків, зокрема, шляхом виявлення джерел погашення податкового боргу та контролю за дотриманням платником податків черговості погашення податкового боргу згідно із черговістю його виникнення» [10].

Принагідно слід зазначити, що не будь-який несвоєчасно сплачений податок, збір є підставою для виникнення податкової застави – мова йде виключно про узгоджені суми. По-перше, у пп. 89.1.1 п. 89.1 ст. 89 податкового кодексу України, мова йде про ті податки, збори, які самостійно визначаються платником податку, отже сплаті яких передує подання податкової декларації. По-друге, передбачено, що порушуватися мають виключно строки сплати податків, зборів. Отже, інші податки і збори, які сплачуються за іншими правилами, не можуть спричинити виникнення податкової застави. До таких податків і зборів належать: 1) податок на доходи фізичних осіб, який сплачується податковим агентом (у тому числі роботодавцем). За загальним правилом, податок сплачується (перераховується) до бюджету або на єдиний рахунок під час виплати оподатковуваного доходу єдиною платіжною інструкцією. При цьому, податок підлягає перерахуванню до бюджету навіть у випадку, якщо оподатковуваний дохід нараховується податковим агентом, але не виплачується (не надається) [3, пп. 168.1.2, 168.1.5 п. 168.1 ст. 168]; 2) митні платежі, податки і збори, які справляються на митному кордоні та щодо яких не подається податкова декларація або сплата яких передує поданню митної декларації. Згідно з абз. 3 п. 57.1 ст. 57 податкового кодексу України та ст. 291 Митного кодексу, суму податкового зобов'язання, визначену у митній декларації, платник податків зобов'язаний сплатити до/або на день подання митної декларації [11]; 3) рентна

плата за спеціальне використання лісових ресурсів у разі придбання лісорубного квитка.

Також право податкової застави не застосовується, якщо загальна сума податкового боргу платника податків не перевищує 180 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Слід зазначити, що тільки при перевищені зазначеного розміру грошового зобов'язання у податкового органу виникає повноваження надіслати платникові податків податкову вимогу. Ми продовжуємо наголошувати, що у податкового органу існує можливість зловживати своїми правами та обов'язками, оскільки не визначено конкретний строк протягом якого, після досягнення розміру заборгованості суми у 180 НМДГ податковий орган повинен направити податкову вимогу [12, с. 142]. Змін зазнали тільки положення стосовно розрахунку строку давності для направлення податкової вимоги – 1095 календарних днів з дня досягнення суми граничного розміру для направлення податкової вимоги.

Враховуючи, як правило, консолідовану сплату податків, податковий кодекс України передбачає опис майна юридичної особи, у разі якщо у платника податків, що є філією, відокремленим підрозділом юридичної особи відсутнє майно, достатнє для здійснення опису у податкову заставу. Також врегульовуються питання щодо податкового боргу, що виник за операціями, які виконувалися в межах договорів про спільну діяльність. У такому випадку у податкову заставу передається майно платника податків, який згідно з умовами договору був відповідальним за перерахування податків до бюджету, та/або майно, яке внесене у спільну діяльність та/або є результатом спільної діяльності платників податків. При недостатності зазначеного майна, у податкову заставу передається майно інших учасників договору про спільну діяльність у розмірах, пропорційних їх участі у такій спільній діяльності. «Учасники податкових правовідносин спільно несуть обов'язок та відповідальність за погашення податкового боргу. Спільне виконання податкових зобов'язань всіма учасниками договору про спільну діяльність подібне до принципу солідарної

відповідальності, але метою такого забезпечення є виконання податкових зобов'язань, а не відповідальність за їх порушення» [13].

Про виникнення права податкової застави податковий орган повідомляє платника податків шляхом направлення (вручення) йому податкової вимоги . Відповідно до абз. 2 п. 59.3 ст. 59 податкового кодексу України, податкова вимога повинна містити відомості про факт виникнення грошового зобов'язання та права податкової застави, розмір податкового боргу, який забезпечується податковою заставою, обов'язок погасити податковий борг та можливі наслідки його непогашення в установлений строк, попередження про опис активів, які відповідно до законодавства можуть бути предметом податкової застави, а також про можливу дату та час проведення публічних торгів з їх продажу. Можливий строк проведення публічних торгів з продажу майна юридичних осіб, яке перебуває у податковій заставі, визначається датою, яка настає не раніше ніж через 30 календарних днів, з дня надіслання такому платникові податків податкової вимоги. Відповідно до абз. 2 п. 95.5 ст. 95 податкового кодексу України якщо податковий борг виник в результаті несплати грошових зобов'язань та/або пені, визначених платником податків у податковій декларації або уточнюючому розрахунку, що подаються до податкового органу в установлені строки, стягнення коштів за рахунок готівки, що належить такому платнику податків, та/або коштів з рахунків електронних гаманців такого платника податків здійснюється за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) податкового органу без звернення до суду, за умови якщо такий борг не сплачується протягом 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку його сплати та відсутності зобов'язань держави щодо повернення такому платникові або у межах різниці.

Щодо стягнення податкового боргу з платників-фізичних осіб, то тут існують свої особливості. Відповідно до п. 87.11 ст. 87 Податкового кодексу, податковий орган, що є органом стягнення, звертається до суду з позовом про стягнення суми податкового боргу платника податку фізичної особи. В даному випадку податковий звертається до суду з відповідним позовом за правилами

загального позовного провадження відповідно до Розділу II Кодексу адміністративного судочинства України [11]. Виконання рішення суду про стягнення податкового боргу з фізичної особи-платника податків здійснюється не податковими органами, а державною виконавчою службою відповідно до закону про виконавче провадження.

Для унеможливлення зловживання наданими податковим органам правами, деякі з них, вони можуть реалізувати виключно на підставі відповідного рішення суду. Зокрема, до таких прав належить право:

1) щодо стягнення коштів платника податків, який має податковий борг, з рахунків/електронних гаманців платника податків у банках, небанківських надавачах платіжних послуг/емітентах електронних грошей, обслуговуючих такого платника податків та з рахунків платника податків у системі електронного адміністрування ПДВ. Водночас, пп. 20.1.34 п. 20.1 ст. 20 податкового кодексу України не передбачає права податкового органу щодо стягнення коштів з рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ;

2) про надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу або його частини за рахунок майна платника податків, що перебуває у податковій заставі. Таке рішення приймається керівником (його заступником або уповноваженою особою) територіального податкового органу за наявності рішення суду та скріплюється гербовою печаткою податкового органу.

«У разі звернення податкового органу з позовом до суду про надання дозволу на погашення усієї суми податкового боргу за рахунок майна платника, що перебуває у податковій заставі, застосуванню підлягає Податковий кодекс України, який встановлює механізм і процедуру такого погашення, а норми Закону України "Про введення мораторію на примусову реалізацію майна" розповсюджуються на механізм звернення стягнення на майно боржника за рішеннями, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою, а не податковим органом» [12].

Отже, податкове консультування – це комплекс послуг, що надаються фахівцями податкового законодавства фізичним та юридичним особам для вирішення питань щодо сплати податків та інших обов’язкових платежів.

Важливим моментом в процесі податкового консультування є грошові зобов’язання. У разі невиконання платником податків своєчасного обов’язку щодо сплати узгодженої суми податку контролюючий орган може з урахуванням повноважень, визначених нормами Податкового кодексу України, вжити заходів за платника податків. Держава стягує податкову заборгованість таких платників податків, зокрема шляхом виявлення джерел погашення податкової заборгованості та контролю за дотриманням черговості погашення платниками податків податкової заборгованості за черговістю її виникнення.

Висновки до першого розділу

Отже, грошове зобов'язання – це зобов'язання по сплаті певної грошової суми, яке повинно припинятися шляхом його належного виконання. Таке зобов’язання може погасити інший суб’єкт господарювання або фізична особа (в тому числі засновник, директор тощо) за умови, що такий суб’єкт господарювання або фізична особа є податковим агентом, або представником платника податку. Водночас, якщо сума грошового зобов’язання або податкового боргу платника податків була погашена іншим суб’єктом господарювання (юридичною особою, фізичною особою – підприємцем або фізичною особою), то сплачена сума включається до складу загального оподатковуваного доходу платника податків, за якого було сплачено грошове зобов’язання або борг.

При цьому нормами чинного законодавства не передбачено відповідальності у разі погашення суми грошового зобов’язання або податкового боргу платника податків іншим суб’єктом господарювання.

Податковий кодексу України розрізняє узгоджене грошове зобов’язання у міжнародних правовідносинах та узгоджене грошове зобов’язання, які різняться суб’єктним складом правовідносин, процедурами оскарження рішень контролюючих органів, способами досудового захисту врегулювання податкових спорів. Спільним є те, що несплачене грошове зобов’язання набуває ознак податкового боргу, який також поділяється на податковий борг та податковий борг в міжнародних правовідносинах.

Грошове зобов’язання визнається узгодженим у разі самостійного визначення платником суми грошового зобов’язання (шляхом подання податкової декларації, уточнюючого розрахунку, простого податкового векселя або звернення до податкового органу щодо розстрочення, відстрочення сум грошових зобов’язань) та у разі згоди платника податків з сумою податкового зобов’язання нарахованого контролюючим органом. Однією із особливостей самостійно визначеного узгодженого грошового зобов’язання є те, що таке узгоджене грошове зобов’язання платника податків не може бути оскаржене.

Наступна особливість полягає в тому, якщо в подальшому зазначене грошове зобов’язання набуває ознак податкового боргу, то податковий орган набуває права стягнення коштів за рахунок готівки, що належить такому платнику податку, та/або коштів з рахунків електронних гаманців такого платника податків без звернення до суду, а тільки на підставі рішення керівника (його заступника, або уповноваженої особи).

У платника податків щодо грошового зобов’язання у міжнародних правовідносинах відсутня можливість оскарження в адміністративному та судовому порядку, та звернення до Ради бізнес-омбудсмена. Разом з тим, для зазначених осіб передбачена можливість подання заяви про розгляд справи за процедурою взаємного узгодження, яка є способом досудового врегулювання податкового спору.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ

2.1. Діагностика нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

Діагностика нормативно-методичного забезпечення- це процес оцінки наявної нормативної бази, методик та інструментів, які використовуються податковим консультантом для вирішення питань погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань.

Податковий кодекс України. Податковий кодекс України є основним нормативним актом, що регулює відносини у сфері оподаткування. Статті, які безпосередньо стосуються погашення, оскарження та обліку податкового боргу, зосереджені переважно в таких розділах:

- Розділ "Загальні засади оподаткування": Визначає загальні поняття, принципи та механізми оподаткування.

- Розділ "Податкові зобов'язання": Регулює порядок виникнення, обчислення та сплати податкових зобов'язань.

- Розділ "Податковий кредит": Визначає умови та порядок використання податкового кредиту.

- Розділ "Контроль за дотриманням податкового законодавства": Регулює повноваження податкових органів та процедури податкових перевірок.

- Розділ "Адміністративні процедури, пов'язані з виконанням податкових зобов'язань": Визначає порядок нарахування, стягнення та погашення податкового боргу.

- Розділ "Оскарження рішень, дій або бездіяльності контролюючих органів": Регулює порядок оскарження рішень податкових органів.

Для детального огляду статей про податковий борг пропоную розглянути таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Детальний огляд статей про податковий борг

Стаття ПКУ	Короткий зміст статті	Ключові поняття
59	Виникнення податкового боргу	податкове зобов'язання, прострочення, податкова вимога
95	Примусове стягнення податкового боргу	податкова застава, арешт рахунків, звернення стягнення на майно
101	Погашення податкового боргу	залік, списання, реструктуризація
102-105	Оскарження податкових повідомлень-рішень	адміністративний позов, строки оскарження, підстави скасування

Джерело: [17]

Відповідно до пп.14.1.175 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України , податковий борг – сума узгодженого грошового зобов’язання, не сплаченого платником податків у встановлений цим Кодексом строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному цим Кодексом.

Відповідно до визначення, зазначеного в ст. 14 податкового кодексу України, податковий борг має наступну структуру: основне зобов’язання у вигляді грошового зобов’язання, штрафних санкцій та пені[14].

Відповідно до пп. 54.5 с. 54 податкового кодексу України, якщо згідно з нормами цієї статті сума грошового зобов’язання розраховується контролюючим органом, платник податків не несе відповідальності за своєчасність, достовірність і повноту нарахування такої суми, проте несе відповідальність за своєчасне та повне погашення нарахованого узгодженого грошового зобов’язання і має право оскаржити зазначену суму в порядку, встановленому цим Кодексом.

Погашення податкового боргу платника податків врегульовано Главою 9 Податкового кодексу України.

Питання черговості погашення боргу висвітлюється в пп. 87.9. ст. 87 Глави 9 податкового кодексу України. Відповідно до цього пункту, у разі наявності у платника податків податкового боргу контролюючі органи зобов'язані зарахувати кошти, що сплачує такий платник податків, в рахунок погашення податкового боргу згідно з черговістю його виникнення незалежно від напряму сплати, визначеного платником податків[14].

Відповідно до пп. 131.2 ст. 131 податкового кодексу України, при погашенні суми податкового боргу (його частини) кошти, що сплачує такий платник податків, у першу чергу зараховуються в рахунок податкового зобов'язання. У разі повного погашення суми податкового боргу кошти, що сплачує такий платник податків, в наступну чергу зараховуються у рахунок погашення штрафів, в останню чергу зараховуються в рахунок пені.

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність податкових консультантів у сфері погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, включають загальні законодавчі акти та підзаконні нормативні документи.

Окрім Податкового кодексу України є декілька інших джерел нормативно-методичного забезпечення.

1 Закон України "Про виконавче провадження". Регулює порядок примусового виконання рішень, зокрема стягнення податкових боргів через виконавчу службу.

2. Кодекс адміністративного судочинства України (КАСУ). Встановлює порядок судового оскарження дій або рішень податкових органів, якщо адміністративний порядок не дав результатів:

•Стаття 19 – Компетенція адміністративних судів щодо справ у сфері оподаткування.

•Розділ III – Порядок подання і розгляду позовів.

3. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні". Регламентує облік грошових зобов'язань підприємств, зокрема їх документування та відображення у фінансовій звітності.

4. Підзаконні акти та інструктивні документи:

•Наказ Міністерства фінансів України № 817. Регламентує порядок обліку та сплати податкових зобов'язань через електронні рахунки в системі електронного адміністрування.

•Наказ ДПС України. Роз'яснювальні документи та методичні рекомендації щодо:

-Процедур оскарження податкових повідомлень-рішень.

-Особливостей сплати грошових зобов'язань.

-Використання електронного кабінету платника податків.

•Постанови Кабінету Міністрів України (КМУ)**:**

-№ 1165 від 11.12.2019 – Про затвердження порядку електронного адміністрування податків.

-Постанови щодо реструктуризації податкового боргу.

5 Роз'яснення та листи Державної податкової служби (ДПС). Регулярні роз'яснення від ДПС стосуються:

•Механізмів оскарження податкових зобов'язань.

•Порядку погашення боргу (зокрема через реструктуризацію або списання у визначених законом випадках).

•Відображення нарахувань у фінансовій звітності.

Таким чином, ми окреслили, що діагностика нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з питань погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами, включає аналіз ключових правових актів, процедур та практичних аспектів, що регулюють ці процеси. Це важливий компонент ефективного податкового консультування, який допомагає забезпечити дотримання законодавства і захист інтересів платників податків.

2.2. Практика податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

Як вже було зазначено, податкове консультування – це комплекс послуг, що надаються фахівцями з податкового права для допомоги фізичним та юридичним особам у розв'язанні питань, пов'язаних із податками та іншими обов'язковими платежами. Тому робота з клієнтом під час податкового консультування проходить в кілька етапів.

Перший етап це збір інформації та аналіз ситуації , він передбачає декілька аспектів:

- Детальний збір інформації. Консультант детально вивчає вашу ситуацію, збирає всі необхідні документи (податкові декларації, повідомлення-рішення, договори тощо), а також слухає вашу точку зору щодо виниклої проблеми.

- Аналіз податкового законодавства. Проводиться глибокий аналіз чинного податкового законодавства з метою виявлення можливих порушень з боку податкових органів або помилок у ваших розрахунках.

-Ідентифікація проблеми. На основі зібраної інформації та проведеного аналізу консультант чітко формулює суть проблеми і визначає можливі шляхи її вирішення.

Другим етапом слід вважати розробку стратегії. Залежно від конкретної ситуації розробляється індивідуальна стратегія, яка може включати:

- Погашення боргу. Розробляється оптимальний план погашення податкового боргу з урахуванням ваших фінансових можливостей та законодавчих норм.

- Оскарження рішення. Готуються документи для оскарження незаконного рішення податкового органу в адміністративному або судовому порядку.

- Перегляд податкового обліку. Проводиться ретельний аналіз вашого податкового обліку з метою виявлення та усунення помилок, які могли призвести до нарахування додаткових податків.

- Оцінка ризиків: Консультант оцінює можливі ризики, пов'язані з кожним із запропонованих варіантів вирішення проблеми.

Третім етапом буде реалізація стратегії:

- Підготовка документів. Готуються всі необхідні документи для реалізації обраної стратегії (скарги, заяви, розрахунки тощо).

- Взаємодія з податковими органами. Консультант представляє ваші інтереси у взаємодії з податковими органами, проводить переговори, бере участь у податкових перевірках.

- Судове представництво. У разі необхідності консультант представляє ваші інтереси в суді.

Четвертий етап – це контроль результатів:

- Моніторинг ситуації. Консультант здійснює постійний моніторинг ситуації та інформує вас про всі зміни.

- Оцінка результатів. Після завершення процесу консультант проводить оцінку досягнутих результатів і, за необхідності, вносить корективи в подальшу роботу.

Детальніше етапи консультування наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Етапи консультування клієнта

Етап	Опис	Дії консультанта	Очікуваний результат
1. Встановлення контакту та збір інформації	Перший контакт з клієнтом, з'ясування причини звернення, збір необхідної інформації.	Провести першу консультацію. Зібрати необхідні документи (податкові декларації, повідомлення-рішення, договори тощо).Задати уточнюючі питання для повного розуміння ситуації.	Повне розуміння проблеми клієнта, формування початкового уявлення про обсяг роботи.
2. Аналіз ситуації та законодавства	Глибокий аналіз зібраної інформації, вивчення чинного	Провести юридичний аналіз ситуації. Виявити можливі порушення з боку	Виявлення причин проблеми, визначення

	податкового законодавства.	податкових органів або помилки у розрахунках клієнта. Оцінити ризики.	можливих варіантів вирішення.
3. Розробка стратегії	Створення детального плану дій для вирішення проблеми клієнта.	Розробити кілька варіантів вирішення проблеми. Оцінити переваги та недоліки кожного варіанту. Вибрати оптимальний варіант з урахуванням інтересів клієнта.	Розроблення ефективного плану дій для досягнення поставленої мети.
4. Реалізація стратегії	Втілення розробленої стратегії в життя.	Підготувати необхідні документи (скарги, заяви, розрахунки). Представити інтереси клієнта у взаємодії з податковими органами Участь у податкових перевірках. Представництво в суді (у разі необхідності).	Вирішення проблеми клієнта, досягнення бажаного результату.
5. Контроль результатів та подальша підтримка	Моніторинг ситуації після завершення основних робіт, надання подальшої підтримки клієнту.	Провести аналіз досягнутих результатів. Надати рекомендації клієнту щодо подальших дій. Забезпечити подальшу підтримку клієнта у разі необхідності.	Забезпечення стабільного результату, мінімізація ризиків виникнення нових проблем.

Джерело: [18]

Отже розглянемо це на прикладі підприємства Делойд.

Делойд - це підприємство яке надає податкові консультації для осіб що до них звертаються.

Мета цієї діагностики полягала в оцінці ефективності системи податкового консультування на підприємстві Делойд та виявленні потенційних областей для вдосконалення. Діагностика проводилася протягом 1 місяця за допомогою опитування співробітників, аналіз документів, інтерв'ю з керівництвом

1. Аналіз нормативної бази:

На підприємстві існує наступне нормативно-методичне забезпечення у сфері податкового консультування:

- Політика компанії щодо податкового обліку
- Інструкції з ведення податкового обліку
- Договори з податковими консультантами
- Архіви податкових декларацій та розрахунків

Однак, проведений аналіз виявив, що:

- Політика компанії не повністю відповідає сучасним вимогам податкового законодавства.

Інструкції потребують оновлення та деталізації.

Відсутні чіткі критерії оцінки роботи податкових консультантів.

2. Ідентифікація прогалин та недоліків

- Недостатня актуальність знань(співробітники, відповідальні за податковий облік, не завжди володіють актуальними знаннями податкового законодавства).

- Відсутність систематичного навчання (не проводиться регулярне навчання співробітників з питань податкового обліку).

-Недостатня координація з податковими консультантами (відсутній чіткий механізм взаємодії між внутрішніми фахівцями та зовнішніми консультантами).

-Ризики податкових перевірок (існує ризик виявлення податкових порушень під час податкових перевірок).

3. Аналіз інструментів та технологій:

Програмне забезпечення: Підприємство використовує програмне забезпечення яке постійно оновлюється. Програмне забезпечення підтримує всі необхідні форми звітності та розрахунків. Воно відповідає усім чинним законодавствам.

Бази даних: Була проведена перевірка повноти та актуальності інформації в базах даних законодавства, судових рішень та податкових консультацій.

Системи електронного документообігу: Податкові консультанти ефективно використовують електронні інструменти для взаємодії з податковими органами.

4. Рекомендації щодо покращення якості податкового консультування

• Оновити політику компанії щодо податкового обліку з урахуванням останніх змін у податковому законодавстві.

• Розробити детальні процедури ведення податкового обліку та взаємодії з податковими органами.

• Впровадити систему регулярного навчання співробітників з питань податкового обліку.

• Залучити зовнішніх експертів для проведення податкового аудиту та розробки рекомендацій щодо оптимізації податкових платежів.

• Створити систему моніторингу дотримання податкового законодавства та своєчасного реагування на зміни.

В таблиці 2.2 наведені розплановані заходи для покращення роботи підприємства.

Таблиця 2.2

План заходів щодо покращення роботи підприємства Делойд

Захід	Відповідальний	Строк виконання	Необхідні ресурси
Оновлення політики компанії	Фінансовий директор	2 місяці	Юридичний відділ
Розробка детальних процедур	Головний бухгалтер	1 місяць	Всі задіяні співробітники
Організація навчальних заходів	Відділ кадрів	Постійно	Зовнішні тренери, платформи для онлайн-навчання
Проведення податкового аудиту	Зовнішній консультант	3 місяці	Фінансування аудиту
Створення системи моніторингу	IT-відділ	2 місяці	Спеціалізоване програмне забезпечення

Розроблено автором на основі джерела [15].

Проведена діагностика виявила ряд недоліків у системі податкового консультування на підприємстві. Впровадження запропонованих рекомендацій

дозволить підвищити якість податкового обліку, знизити податкові ризики та оптимізувати податкові платежі.

Отже, податкове консультування складається з декількох етапів таких як збір інформації, аналіз законодавства, розробка і реалізація стратегії, контроль результатів. На основі цих етапів формується якісне податкове консультування.

Висновки до другого розділу

Податкове консультування – це комплекс послуг, що надаються фахівцями з податкового права для допомоги фізичним та юридичним особам у розв’язанні питань, пов’язаних із податками та іншими обов’язковими платежами. Особливо актуальним є консультування з питань погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами.

Діагностика нормативно-методичного забезпечення- це процес оцінки наявної нормативної бази, методик та інструментів, які використовуються податковим консультантом для вирішення питань погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань.

Проведена діагностика на підприємстві Делойд, запропоновані рекомендації для підвищення роботи підприємства.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПОГАШЕННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ НАРАХОВАНИХ ПОДАТКОВИМ ОРГАНОМ

3.1 Зарубіжний досвід податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань, нарахованих податковими органами

Податкове консультування є невід'ємною частиною ведення бізнесу в будь-якій країні. Однак, підходи та практики можуть значно відрізнятися залежно від конкретної юрисдикції. Розглянемо деякі ключові відмінності та спільні риси зарубіжного досвіду в сфері податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань (Додаток А).

Серед країн партнерів України слід виокремити приклади кращої практики

- США: Високий рівень спеціалізації податкових консультантів, розвинена система судового оскарження, активне використання податкового планування.

- Німеччина: Сувора податкова дисципліна, деталізоване податкове законодавство, ефективна система контролю.

- Швеція: Проста і прозора податкова система, акцент на співпраці з платниками податків, розвинені електронні сервіси.

Варто розглянути кожну з вище згаданих країн більш детально.

Становлення інституту податкового консультування в Німеччині має давню історію. До Першої світової війни такий вид послуг як податкові консультації пропонували переважно юристи. Більш конкретної форми даний вид послуг набув із прийняттям Податкового кодексу у 1919 році, де, зокрема, параграф 88 вперше дозволив платникам податків призначати агента з податкових питань. Поряд з цим термін "податковий консультант" ще не використовувався. Уповноважений представник мав "обов'язки законного представника". Державні податкові органи могли визнати або ж відхилити

уповноважених представників. Ускладнення системи оподаткування після Першої світової війни дало поштовх до створення перших суто фіскально орієнтованих фірм. Консультаційні послуги з питань оподаткування почали в більшій мірі надавати освічені комерційні працівники, бухгалтери економісти, та в меншій мірі юристи, як це було до цього часу [16].

У Німеччині існує кілька професійних груп, які мають право надавати консультаційні послуги в області оподаткування (рис. 3.1)

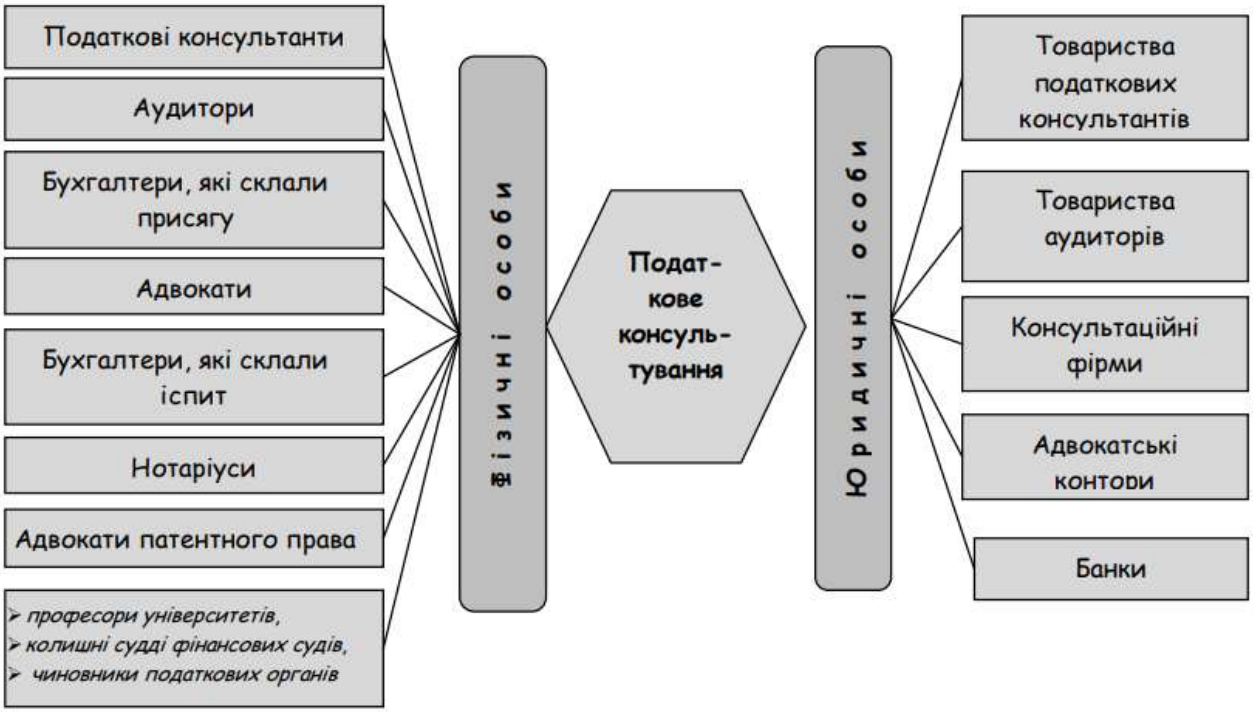

Рис. 3.1 Суб'єкти, які мають право надавати послуги податкового консультування в Німеччині
Джерело:[19]

У першу чергу, це власне податкові консультанти. Податкові консультанти - це представники ліберальної професії в Німеччині в галузі консультування з питань оподаткування та бізнесу з особливо жорсткими нормами професійного доступу та подальшим суворим Податкові консультанти Аудитори Бухгалтери, які склали присягу Адвокати Бухгалтери, які склали іспит Нотаріуси Адвокати патентного права Товариства податкових консультантів Товариства аудиторів Консультаційні фірми Адвокатські контори Банки професори університетів, колишні судді фінансових судів, чиновники податкових органів. Податкове консультування контролем за їх діяльністю з боку держави. Можна навіть сказати, що німецькі податкові консультанти є частково державними службовцями, проте не слід, звичайно, перебільшувати і називати їх податковими службовцями. Однак наявність постійного контролю за діяльністю податкових консультантів з боку держави дозволяє зарахувати цю професійну групу до числа осіб, що виконують завдання державного значення [16].

Щоб набути статусу податкового консультанта необхідно дотримуватись ряд вимог:

1) претенденти повинні мати вищу освіту в галузі економіки або права та пройти 2 – 3-річний стаж роботи у податкового консультанта або в податковій службі;

2) здати випробувальний іспит.

Зазвичай, щоб здати іспит претендент відвідує приватні спеціалізовані курси для поглиблення знань в галузі податкового законодавства, які тривають від чотирьох місяців до одного року (або довше). В межах даних курсів особа отримує відповідну теоретичну підготовку, а також набуває практичних навиків (техніки) здачі іспиту, адже кваліфікаційний іспит включає дуже великий обсяг матеріалу, зокрема такі дисципліни, як: процесуальне податкове право, податки на доходи, податки з обороту, основи митного права, інші податки, цивільне право, право європейського союзу, аудит, бухгалтерській облік, народне господарство, професійне право тощо[24].

Німеччина відома своєю складною, але ефективною податковою системою. Ця система вимагає високого рівня експертизи від податкових консультантів. Давайте розглянемо детальніше німецький досвід у сфері податкового консультування, зокрема, щодо погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань.

Особливості німецької податкової системи та консультування

- Складність та деталізація: Німецьке податкове законодавство відзначається високим рівнем деталізації та численними винятками. Це вимагає від консультантів глибоких знань та постійного оновлення інформації.

- Сурова дисципліна: Німецькі податкові органи відомі своєю вимогливістю. Порушення податкового законодавства може призвести до значних штрафів та навіть кримінальної відповідальності.

- Роль податкового консультанта: Податкові консультанти в Німеччині відіграють ключову роль у забезпеченні податкової безпеки компаній. Вони

допомагають клієнтам уникнути помилок, оптимізувати податки та захистити їхні інтереси в разі податкових перевірок.

- Спеціалізація: Німецькі податкові консультанти часто спеціалізуються на певних галузях або типах податків, що дозволяє їм надавати більш якісні послуги.

- Оскарження рішень: Німецька система дозволяє ефективно оскаржувати рішення податкових органів. Однак, процедура оскарження є досить складною і вимагає досвіду[25].

Погашення, оскарження та облік грошових зобов'язань в Німеччині

- Погашення: Німецьке законодавство передбачає різні способи погашення податкового боргу, включаючи розстрочку платежів, відстрочку сплати та списання безнадійних боргів.

- Оскарження: Для оскарження рішень податкових органів в Німеччині передбачена багатоступенева процедура, яка включає адміністративне оскарження та судовий розгляд.

- Облік: Німецькі компанії зобов'язані вести детальний податковий облік відповідно до вимог законодавства. Податкові консультанти допомагають клієнтам правильно організувати облік та уникнути помилок[25].

Наочний приклад порівняння вітчизняного і зарубіжного податкового консультування поданий в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняння зарубіжного (на прикладі Німеччини) та українського досвіду податкового консультування

Критерій	Німецька практика	Українська практика
Складність податкового законодавства	Високий рівень деталізації, численні винятки, постійні зміни.	Значна складність, але менша деталізація порівняно з Німеччиною. Часті зміни законодавства.
Роль податкового консультанта	Ключова фігура в забезпеченні податкової	Важлива, але менш затребувана, ніж у

	безпеки компаній. Високий рівень спеціалізації.	Німеччині. Рівень спеціалізації варіюється.
Процедури оскарження	Чітко визначена процедура, включаючи адміністративне оскарження та судовий розгляд.	Процедура менш деталізована, можливі затримки у розгляді справ.
Податкова дисципліна	Висока податкова дисципліна, суворі штрафи за порушення.	Рівень дисципліни нижчий, але спостерігається тенденція до посилення контролю.
Використання технологій	Активне використання електронних сервісів, обмін даними з податковими органами в електронному вигляді.	Поступове впровадження електронних сервісів, але рівень цифрової трансформації нижчий.
Спеціалізація консультантів	Високий рівень спеціалізації за видами податків та галузями.	Спеціалізація менш поширена, часто консультанти надають широкий спектр послуг.
Податкове планування	Активно використовується для оптимізації податкового навантаження.	Застосовується, але з обмеженнями через ризики контролю.

Джерело:[20]

Німецька податкова система характеризується високим рівнем складності та деталізації, що вимагає від податкових консультантів глибоких знань та постійного оновлення інформації. Роль податкового консультанта в Німеччині більш визнана і затребувана, ніж в Україні.

Українська податкова система також є складною, але має менший рівень деталізації. Роль податкового консультанта в Україні важлива, але рівень спеціалізації консультантів нижчий, ніж у Німеччині.

Німецький досвід податкового консультування є цінним для України. Вивчення німецької практики може допомогти українським податковим консультантам підвищити свою кваліфікацію та надавати більш ефективні послуги своїм клієнтам.

Сполучені Штати Америки мають одну з найскладніших та найдинамічніших податкових систем у світі. Це пов'язано з федеральною

структурою країни, різноманітністю податків та постійними змінами законодавства. Така складність вимагає високого рівня професіоналізму від податкових консультантів.

Ключові особливості:

- Високий рівень спеціалізації: Американські податкові консультанти часто спеціалізуються на певних видах податків (корпоративний, індивідуальний, міжнародний) або галузях (нерухомість, фінанси тощо).

- Податкове планування: Активно використовується для легальної оптимізації податкового навантаження.

- Судова практика: Розвинена система судового оскарження рішень податкових органів.

- Роль податкового консультанта: Податковий консультант в США є стратегічним партнером бізнесу, який допомагає оптимізувати податки та уникнути проблем з податковими органами.

Порівняльна характеристика наведена в таблиці 3.2

Таблиця 3.2

Таблиця порівняння: США та Україна

Критерій	США	Україна
Складність податкового законодавства	Дуже складна система, що постійно змінюється, велика кількість податків та винятків.	Складна система, але менш деталізована, ніж в США. Часті зміни законодавства.
Роль податкового консультанта	Необхідний для будь-якого бізнесу. Високий рівень спеціалізації, широкий спектр послуг, включаючи податкове планування.	Важливий, але менш затребуваний для малого бізнесу. Рівень спеціалізації варіюється.
Процедури оскарження	Чітко визначена процедура, включаючи адміністративне оскарження та судовий розгляд. Можливість подати колективні позови.	Процедура менш деталізована, можливі затримки у розгляді справ.
Податкова дисципліна	Висока податкова дисципліна, суворі штрафи за порушення.	Рівень дисципліни нижчий, але спостерігається

		тенденція до посилення контролю.
Використання технологій	Високий рівень цифрової трансформації, електронне подання декларацій, онлайн-сервіси для платників податків.	Поступове впровадження електронних сервісів, але рівень цифрової трансформації нижчий.
Спеціалізація консультантів	Високий рівень спеціалізації за видами податків (корпоративний, індивідуальний, міжнародний тощо) та галузями (нерухомість, фінанси тощо).	Спеціалізація менш поширена, часто консультанти надають широкий спектр послуг.
Податкове планування	Активно використовується для легальної оптимізації податкового навантаження.	Застосовується, але з обмеженнями через ризики контролю.

Джерело:[20]

Погашення, оскарження та облік грошових зобов'язань в США

- Погашення: існує широкий спектр інструментів для погашення податкового боргу, включаючи розстрочку платежів, компроміси та списання безнадійних боргів.

- Оскарження: добре розвинена система судового оскарження, включаючи федеральні суди та податкові суди.

- Облік: строгі вимоги до ведення податкового обліку, особливо для великих компаній.

Американський досвід демонструє, що ефективне податкове консультування є невід'ємною частиною ведення бізнесу. Високий рівень спеціалізації, розвинена система судового оскарження та активне використання технологій – це ключові фактори успіху податкового консультування в США.

Отже, за проведеною порівняльною характеристикою можна сказати що Німеччина і США мають високий рівень спеціалізації в податковому консультуванні, яке успішно застосовують на практиці

3.2 Напрями підвищення ефективності податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами

Аналізуючи зарубіжний досвід, зокрема США та Німеччини, можна визначити кілька ключових напрямів для підвищення ефективності податкового консультування в Україні:

1. Посилення спеціалізації податкових консультантів

Створення ніш: Консультанти можуть спеціалізуватися на певних видах податків (ПДВ, податок на прибуток, акцизний податок), галузях (нерухомість, ІТ, сільське господарство) або типах клієнтів (МСП, великі корпорації).

Поглиблення знань: Регулярне навчання та участь у професійних заходах для оновлення знань про зміни в податковому законодавстві та нові підходи до податкового консультування.

Сертифікація: Отримання сертифікатів, що підтверджують кваліфікацію та спеціалізацію.

2. Розвиток технологій в податковому консультуванні

Впровадження програмного забезпечення: Використання спеціалізованих програм для автоматизації рутинних операцій, аналізу даних та моделювання податкових наслідків.

Хмарні технології: Зберігання даних клієнтів та обмін інформацією з колегами в безпечному хмарному середовищі.

Штучний інтелект: Застосування алгоритмів машинного навчання для аналізу великих обсягів даних та виявлення потенційних податкових ризиків.

3. Покращення взаємодії з податковими органами

Електронний документообіг: Активне використання електронних підписів та цифрових документів для взаємодії з податковими органами.

Проактивне спілкування: Ініціювання діалогу з податковими органами для роз'яснення незрозумілих питань та попередження можливих спорів.

Участь у робочих групах: Залучення до розробки податкового законодавства та нормативних документів.

4. Підвищення якості податкового планування

Комплексний підхід: Розгляд податкових питань у контексті загальної бізнес-стратегії клієнта.

Міжнародне податкове планування: Врахування міжнародних податкових угод та правил трансфертного ціноутворення.

Ризик-орієнтований підхід: Оцінка потенційних ризиків та розробка стратегій їх мінімізації.

5. Розвиток системи оскарження податкових рішень

Юридична підтримка: Залучення досвідчених юристів для оскарження незаконних рішень податкових органів.

Колективні позови: Об'єднання зусиль з іншими платниками податків для захисту своїх прав.

Пропаганда податкової культури: Сприяння підвищенню обізнаності платників податків про свої права та обов'язки.

6. Посилення професійної етики

Дотримання стандартів якості: Впровадження міжнародних стандартів якості надання податкових послуг.

Конфіденційність: Забезпечення суворої конфіденційності інформації, отриманої від клієнтів.

Незалежність: Уникнення конфлікту інтересів при наданні податкових консультацій.

Тому, запровадження цих напрямів дозволить підвищити ефективність податкового консультування в Україні, забезпечити захист прав платників податків та сприяти розвитку бізнесу.

Висновки до 3 розділу

Податкове консультування є динамічною галуззю, яка постійно розвивається. Завдяки спільним зусиллям держави, професійних спільнот та самих податкових консультантів можна досягти значних успіхів у підвищенні

ефективності податкового консультування та забезпеченні захисту прав платників податків.

Було розглянуто детально приклади кращої практики серед країн партнерів таких як США та Німеччина.

Зокрема, Німеччина відома своєю складною, але ефективною податковою системою. Ця система вимагає високого рівня експертизи від податкових консультантів. Сполучені Штати Америки мають одну з найскладніших та найдинамічніших податкових систем у світі.

Українським податковим консультантам варто звертати свою увагу на досвід податкового консультування інших розвинених країн, та на їхньому прикладі покращувати свою сферу діяльності.

Також виокремлені ключові напрямів для підвищення ефективності податкового консультування в Україні, серед яких: посилення спеціалізації податкових консультантів, розвиток технологій в податковому консультуванні, покращення взаємодії з податковими органами, підвищення якості податкового планування, розвиток системи оскарження податкових рішень, посилення професійної етики.

ВИСНОВКИ

1.1 Грошові зобов’язання, нараховані податковими органами, є одним з ключових об’єктів податкового консультування. Це суми коштів, які платник податків зобов’язаний сплатити до державного бюджету відповідно до чинного податкового законодавства. Вони виникають в результаті податкових перевірок, самостійних розрахунків платника або інших процедур контролю.

Грошові зобов’язання, нараховані податковими органами, є центральним елементом взаємодії платників податків з державою. Вони виступають результатом податкових розрахунків та відображають суму коштів, яку платник повинен сплатити до бюджету. Саме тому ці зобов’язання стають ключовим об’єктом податкового консультування.

1.2.Податкове консультування щодо грошових зобов'язань – це комплексний і багатогранний процес, який вимагає глибоких знань як теоретичних основ, так і практичних аспектів податкового права.

Кожна податкова ситуація унікальна, тому консультант повинен забезпечити індивідуальний підхід до кожного клієнта. Податкове законодавство постійно змінюється, тому консультант повинен постійно оновлювати свої знання. Ефективність консультування залежить від практичного досвіду консультанта у вирішенні подібних питань. Податкове консультування потребує знань не тільки податкового права, але й фінансів, обліку, економіки та менеджменту. Ефективна організація роботи консультанта або компанії забезпечує якісне надання послуг клієнтам. Основна мета – захистити інтереси клієнта, мінімізувати податкові ризики та забезпечити податкову безпеку бізнесу.

2.1 Діагностика нормативно-методичного забезпечення податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань, нарахованих податковими органами – це комплексний процес оцінки повноти, актуальності та ефективності нормативно-правової бази, методичних рекомендацій та інших документів, що регулюють дану сферу. Мета такої

діагностики – виявити прогалини, суперечності та недоліки, які можуть ускладнювати процес податкового консультування та призводити до негативних наслідків для платників податків.

Для підвищення ефективності податкового консультування в сфері погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань необхідно:

- Систематизувати та уніфікувати податкове законодавство: Створити чітку та логічну систему податкового законодавства, усунути протиріччя та неоднозначності.
- Розробити детальні методичні рекомендації: Створити детальні методичні рекомендації щодо застосування норм податкового законодавства в різних ситуаціях.
- Впровадити єдині стандарти кваліфікації податкових консультантів: Розробити та впровадити єдині державні стандарти та вимоги до кваліфікації податкових консультантів.
- Створити ефективну систему обміну інформацією: Забезпечити доступність актуальної інформації про зміни в податковому законодавстві для податкових консультантів та платників податків.

Реалізація цих заходів дозволить підвищити якість податкового консультування, знизити ризики податкових спорів та сприяти розвитку бізнесу в Україні.

2.2 У підпункту було проведено діагностику роботи підприємства Делой та визначено усі проблемні аспекти функціонування та консультування яке надає підприємство.

Аналіз практики податкового консультування в зазначеній сфері дозволяє виокремити позитивні та негативні аспекти.

Позитивні аспекти: зростання попиту на послуги, спеціалізація послуг, використання сучасних технологій, розвиток мережі контактів.

Проблеми та виклики: недостатня кваліфікація деяких консультантів, недостатня прозорість ринку, висока вартість послуг, постійна зміна

законодавства, слабка тенденції розвитку, індивідуалізація послуг, проактивне консультування, відсутність міжнародної співпраці.

Практика податкового консультування в сфері погашення, оскарження та обліку грошових зобов'язань розвивається динамічно. Однак для подальшого розвитку цієї сфери необхідно вирішити ряд проблем, пов'язаних з підвищенням кваліфікації консультантів, стандартизацією послуг та зниженням вартості.

3.1 Розглянуто особливості здійснення податкового консультування деякими країнами , а саме Німеччиною та Америкою. Розглянуто від’ємні та спільні риси надання податкових консультацій.

Німецька податкова система характеризується високим рівнем складності та деталізації, що вимагає від податкових консультантів глибоких знань та постійного оновлення інформації. Роль податкового консультанта в Німеччині більш визнана і затребувана, ніж в Україні.

Українська податкова система також є складною, але має менший рівень деталізації. Роль податкового консультанта в Україні важлива, але рівень спеціалізації консультантів нижчий, ніж у Німеччині.

Німецький досвід податкового консультування є цінним для України. Вивчення німецької практики може допомогти українським податковим консультантам підвищити свою кваліфікацію та надавати більш ефективні послуги своїм клієнтам.

Сполучені Штати Америки мають одну з найскладніших та найдинамічніших податкових систем у світі. Це пов'язано з федеральною структурою країни, різноманітністю податків та постійними змінами законодавства. Така складність вимагає високого рівня професіоналізму від податкових консультантів.

3.2Підвищення ефективності податкового консультування є ключовим фактором для забезпечення захисту прав платників податків та оптимізації податкового навантаження. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку податкового консультування дозволяє сформулювати такі висновки:

- Для підвищення ефективності податкового консультування необхідно поєднувати зусилля державних органів, професійних спільнот та самих податкових консультантів.

- Податкове законодавство постійно змінюється, тому податкові консультанти повинні постійно оновлювати свої знання та навички.

- Впровадження сучасних технологій дозволяє автоматизувати рутинні процеси, підвищити точність розрахунків та забезпечити швидкий доступ до інформації.

- Співпраця з юристами, бухгалтерами та іншими фахівцями дозволяє надавати клієнтам більш комплексні та ефективні рішення.

- Підвищення прозорості ринку податкових послуг та довіри до податкових консультантів є важливим фактором для розвитку галузі.

Підвищення ефективності податкового консультування з погашення, оскарження та обліку грошових зобов’язань є складним і багатогранним завданням. Для його вирішення необхідні спільні зусилля держави, професійних спільнот та самих податкових консультантів. Реалізація зазначених напрямів дозволить підвищити якість податкових послуг, забезпечити захист прав платників податків та сприяти розвитку бізнесу в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 20.09.2024).

2. Латковська Т., Голоядова Т., Сідор М. Податкове право : навч.-метод. посіб. (для здобувачів вищої освіти). 2-ге вид., доопр. і доп. [Електронне видання] / Т. Латковська, Т. Голоядова, М. Сідор. – Одеса : Фенікс, 2023.– 84 с

3. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с

4. Що визнається виконанням податкового обов'язку?. «Дебет-Кредит» - Бухгалтерські новини. URL: https://news.dtkt.ua/taxation/common/90725-shho-viznajetsia-vikonanniam-podatkovogo-oboviazku (дата звернення: 03.10.2024).

5. Сударенко О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЗГОДЖЕНОГО ГРОШОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ТА ПОДАТКОВОГО БОРГУ. Юридичний науковий електронний журнал. С. 275–279.

6. Пришва Н.Ю. Форми та способи захисту прав суб'єктів фінансових правовідносин. Право і суспільство. 2023. № 2. Том 1. С. 179–184

7. Фінансове право: підручник / за ред. Т.Є Кагановської та М.П. Кучерявенка; Харків. Нац. ун-т ім. В.М. Каразіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2022. 432 с.

8. Лихолат Я. А., Мацелик Т.О. Правові аспекти стягнення податкового боргу: аналіз національного та зарубіжного законодавства. Південноукраїнський правничий часопис. 2020. № 3. С. 174–178. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/3/33.pdf

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1.17 статті 1, статті 8 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (справа про податкову заставу) від 21.03.2005 р. № 2-рп/2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-05#Tex

10. . Постанова Верховного Суду від 27.01.2022 р. у справі № 160/11673/20 (провадження № К/9901/30170/21). URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/rishennya_sud_palat/palata_20_27_01_2022_N_160_11673

11. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 27 лип. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення: 03.10.2024).

12. Сударенко О.В. Право платників податків на оскарження бездіяльності податкових органів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія Юридичні науки. 2017. № 5. С. 134–148. URL: http://zt.knute.edu.ua/files/2017/05(94)/13.pdf

13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів від 28.09.2021 у справі № 810/2406/18. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/100079272

14. Порядок погашення податкового боргу. Асоціація юридичних клінік України. URL: https://legalclinics.in.ua/consult/consultation-25-06-2020-3/ (дата звернення: 27.12.2024).

15. Ажаман І. А., Гронська М. В., Пущіна Н. В. Практичні аспекти оцінки економічного потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 4. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7778 (дата звернення: 27.12.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.7

16. Журнал «Ефективна економіка» - наукове фахове видання з питань економіки. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/47.pdf (дата звернення: 29.12.2024).

17. Податковий борг під час воєнного стану: чи залишиться платник на ЄП. 7eminar. URL: https://7eminar.ua/news/3715-podatkovii-borg-pid-cas-vojennogo-stanu-ci-zalisitsya-platnik-na (дата звернення: 10.01.2025).

18. Алгоритм консультування. ProfiHealth - Навчання професіоналів, що надають соціально-медичні послуги. URL: https://profihealth.org.ua/uk/lessons/189 (дата звернення: 10.01.2025).

19. Смірнова О. Організаційно-правове регулювання податкового консультування: зарубіжний досвід. ІПР | Інститут Податкових Реформ. URL: https://ngoipr.org.ua/blog/organizatsijno-pravove-regulyuvannya-podatkovogo-konsultuvannya-zarubizhnij-dosvid/ (дата звернення: 10.01.2025).

20. Безпалько І. Р. Податкове консультування в німеччині: досвід для України. Ефективна економіка. 2018. № 4. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6237 (дата звернення: 10.01.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні відмінності та спільні риси податкового консультування

Критерій	Спільна риса	Відмінна риса
Складність податкового законодавства	Всі розвинені економіки мають складні податкові системи з численними законами, підзаконними актами та інтерпретаціями	Рівень складності може значно варіюватися. Наприклад, США мають одну з найскладніших податкових систем у світі, тоді як деякі країни Скандинавії прагнуть до спрощення податкового законодавства.
Роль податкового консультанта	Податковий консультант у всіх країнах допомагає клієнтам уникнути податкових проблем, оптимізувати податкові платежі та оскаржувати незаконні рішення податкових органів.	У деяких країнах (наприклад, США) роль податкового консультанта більш активна, і він може брати участь у розробці податкової стратегії компанії. В інших країнах (наприклад, країнах Скандинавії) акцент робиться на прозорості та співпраці з податковими органами.

Продовження додатку А

	У всіх країнах існують процедури оскарження рішень податкових органів.	Відрізняються строки подачі апеляцій, склад судових органів, що розглядають податкові спори, та доказова база.
Податкова амністія та реструктуризація боргів	Багато країн періодично проводять податкові амністії або надають можливості для реструктуризації податкового боргу.	Умови проведення таких програм можуть значно відрізнятися. Наприклад, в США податкові амністії проводяться рідше, ніж в деяких європейських країнах.
Використання технологій	У більшості розвинених країн податкові адміністрації активно використовують інформаційні технології для обміну даними з платниками податків та автоматизації процесів	Рівень цифрової трансформації податкових систем може значно відрізнятися.

Складено автором на основі джерела [18]